

הלכות שבת סימן ש"ב סע' ט'-י' ומשנה ברורה

ט (לט) מותר ליתן מים ע"ג מנעל (מ) לשכשכו אבל לכבסו דהיינו (מא) שמשפשיף צדו זה על זה (מב) אסור * אבל בגד שיש עליו (מג) לכלוך אסור אפילו (מד) לשכשכו (מה) דזהו כבוסו אלא מקנחו בסמרטוט * בקל ולא בדוחק פן יסחוט הגה ובגד שאין עליו לכלוך מותר (מו) לתת עליו מים מועטים (מז) ולא מרובים שמא יסחוט (בי) בשם סמ"ג וסמ"ק וסה"ת והרא"ש פ"ק דיומא (מח) ויש אוסרים בכל ענין. (בי) בשם הטור סימן של"ד וסי' שי"ט ותוספות פרק כל כתבי והגהות פ' כ"ב):

י * הרוחץ ידיו (מט) טוב (נ) לנגבם בכח זו בזו ולהסיר מהם המים כפי יכלתו קודם שיקנחם במפה: הגה ויש שכתבו דאין לחוש לזה. דלא אמרי' שריית בגד זהו כבוסו בכי האי גוונא דאין זה רק (נא) דרך (נג) לכלוך וכן נוהגין (טור ובי"י ואגור) ולכן מותר (יד) (נב) לנגב ידיו בבגד שהטיל בו תינוק (טו) (נג) מי רגלים (טז) [ב] (נד) כדי לבטלם שאין זה רק דרך לכלוך בעלמא (טור) אבל אסור ליתן (יו) (נה) מים ממש על (נו) המי רגלים כדי לבטלם (הגהות מיימוני פכ"ב ותו' פ' ח' שרצים):

ט (לט) מותר וכו'. הנה כדי לבאר את דברי אלו השני סעיפים צריך להקדים הקדמה קטנה וזו היא. א) המלבן (מט) הוא מאבות מלאכות ולבון שייך בין בצמר ובין בפשתן ובכל שאר מינים שדרכן להתלבן ולבון מקרי בכל דבר שדרך הצמר והפשתן להתלבן ע"ז [ומה שנוהגין (נ) שמניח חתיכת פשתן לאחר אריגתו בחמה וזורק עליו מים כדי שתתלבן גם זה הוא בכלל מלבן] ושיעורו בחוט שהוא ארוך ד' טפחים. ב) המכבס בגדים הוא תולדת מלבן וחייב וכן הסוחטן שהסחיטה ג"כ מצרכי כבוס היא (נא) וה"ה דכבוס שייך בעורות הרכין (נב) וי"א אף בקשין אך יש חילוק בין עורות לבגד דבעורות לא מקרי כבוס עד שיהיה כבוס גמור (נג) ובבגדים קיי"ל דשרייתן במים זו היא כבוסין וחייב משום מכבס ל"ש בבגדים לבנים ולא שנה צבועים [אחרונים]. ג) והנה בהא דקיי"ל דשרייתן היא כבוסין יש דעות בפוסקים (נד) י"א דדוקא כשיש איזה דבר לכלוך על הבגד דהשרייה מעביר הלכלוך אבל אם אין שם לכלוך (נה) ואפילו הושחר מחמת לבישה לא מקרי כבוס ע"י שרייה לבד אם לא שמכבסן ממש או שסוחט את מימיהן ומ"מ אסור לשרותן מדרבנן גזירה שמא יבוא לסחיטה (נו) וי"א דאפילו אין עליהם לכלוך כלל אמרינן דשרייתן היא כבוסין אך כ"ז דוקא אם הוא דרך כבוס אבל אם הוא (נז) דרך לכלוך כגון שנטל ידיו במים ומקנחן במפה ואפילו אם היו המים טפוחים הרבה על ידיו וע"י קינוחו הוטפח המפה אפ"ה לא שייך בזה שרייתו היא כבוסו דדרך לכלוך הוא (נח) ויש מחמירין עוד שאם היו המים מרובין אפילו כשהוא דרך לכלוך אמרינן שרייתו היא כבוסו וע"כ הם סוברים דכשנטל ידיו ורוצה לנגבן במפה יראה לנער ידיו עד שלא יסאר עליהם רק מעט מים ואז מותר ועתה נבוא לבאר את הסעיפים: (מ) לשכשכו. ר"ל כשיש על מנעל איזה דבר לכלוך (נט) נותן עליו מים עד שיכלה הלכלוך וזה נקרא שכשוך: (מא) שמשפשיף וכו'. כדרך (ס) המכבסים. והנה מלשון זה משמע דסתם כבוס מנעל אפילו איסורא ליכא ועיין בביאור הלכה שביארנו דמשמע מדעת הרבה פוסקים דאיסורא איכא אפילו בכבוס בעלמא ואינו מותר רק בשכשוך בלבד אך בכלי עץ לכו"ע אין בו שום חשש כבוס ועיין מה שכתבנו לקמיה בס"ק נ"א: (מב) אסור. וחייבא נמי איכא (סא) דכבוס שייך אף בעורות: (מג) לכלוך. אפילו (סב) רוק בעלמא: (מד) לשכשכו. פ"י שאסור (סג) ליתן עליו מים כלל ואפילו מועטים: (מה) דזהו כבוסו. ר"ל בגד שרייתו זהו כבוסו והוי בכלל מלבן וחייב משא"כ מנעל אף דשייך בו כבוס מ"מ שרייתן אין זה כבוסין אא"כ מכבס ממש וכו"ל: (מו) לתת עליו מים. דשריה לא הוי כבוס אלא כשיש עליו לכלוך ומ"מ אסור במרובים משום חשש דשמא יסחוט. ודע דאם מכוין בנתנת המים לכבוסו אפילו במים מועטין אסור [כן מוכח בהדיא בספר התרומה וכן משמע ג"כ בסמ"ג אח"כ מצאתי שכ"כ בא"ר בסימן ש"א ס"ק ע"ז]: (מז) ולא מרובים. ואם הוא (סד) דבר שאין מקפיד על מימיו ומניחו כמה זמן עם המים לא גזרינן שמא יסחוט בזה כמ"ש סימן ש"א סמ"ו: (מח) ויש אוסרינן. ס"ל דמה דאמרינן שרייתן זהו כבוסין הוא אפילו בבגד שאין עליו לכלוך ולכן אפילו במועטין אסור משום כבוס (סה) ומ"מ אם נתנית מים על הבגד הוא דרך לכלוך שרי כמ"ש בסעיף יו"ד בהג"ה (סו) ויש לחוש לדעה זו להחמיר בשל תורה:

י (מט) טוב וכו'. אבל מדינא (סז) שרי לשתי דעות הנ"ל בהג"ה לקנח במפה וכמ"ש בהג"ה: (נ) לנגבם בכח. הוא כדי לצאת גם דעת היש מחמירין שכתבנו למעלה בס"ק ל"ט דס"ל דבכל גווי אמרינן שרייתו זו היא כבוסו אף שהוא דרך לכלוך אלא דאם הוא מעט מים סוברין דאין בזה משום חשש כבוס (סח) אך משום דאין אנו בקיאין איזה מיקרי מעט לכך כתבו דמנהג כשר שיינגב ידיו בכח: (נא) דרך לכלוך. שידיו מלוכלכות ומטנף בהם את המפה ודוקא במפה וכיוצא בהן שאין דרך להקפיד על המים הטפוחים אבל לנגב בדבר שדרך להקפיד בחול על מימיו הבלועים בו אסור מטעם שמא יבוא לידי סחיטה וכמ"ש סימן ש"א סמ"ו כ"כ המ"א ועיין בפמ"ג שהכריע דדוקא במים מרובים אבל במים מועטים כמו שמצוי ע"י סיפוג הידים לא חיישינן לסחיטה כלל וכ"פ הא"ר ותו"ש להקל בסיפוג הידים ע"ש טעמייהו אבל אם נשפך מים על השלחן וכיוצא בו לכו"ע אסור לקנחו בבגד שמקפיד עליו אם הוא מים מרובים שמא יבוא לידי סחיטה: (נב) לנגב ידיו. שנטל ידיו במים ומנגבם בהגד: (נג) מי רגלים. אבל כשיש עליו צואה (סט) אסור להעבירו אפילו ע"י ניגוב הידים דאע"פ שהוא דרך לכלוך מ"מ כבוסו הוא דהבגד היה מלוכלך יותר מקודם ועתה מעבירו משא"כ מי רגלים אין מאיס כ"כ וגם שם אין מתירין אלא משום דכותנו רק כדי לבטלן ולא לכבס וללבן הבגד: (נד) כדי לבטלם. ותוכל להתפלל ולברך. וכגון שהמי רגלים מועטים כמו שדרך התינוק להטיל בבגדיו שמעוטף בו ואין נוזל לבגד האם כ"א טיפת דבר מועט וסגי ליה לבטלו בקינוח ידים [בי"י] ועיין לעיל בסימן ע"ז במ"ב סק"א: (נה) מים ממש. ואפילו ליטול ידיו עליהם אף דנעשים שופכים מ"מ כיון שאין בהם לכלוך חזו לכבוס ואף דאין מכוין לכבס רק לבטל המי רגלים מ"מ פסיק רישא הוא דשרייתו זהו כבוסו. ולכן טוב שלא ליקח תינוק בחיקו בשבת אם לא על כר פן ישתין [ס"ח]. והנה לפי המבואר בסעיפים אלו דבגד שיש בו לכלוך לכו"ע שרייתו זהו כבוסו צריך לזהר שלא לשפוך שום מים לתוך כלי ששרויים בו בגדים לכבוסן אם לא שהמי משרה עולים מכבר למעלה על הבגדים מסתברא דמותר וכ"ש שיזהר שלא להטיל בגד למים ולכן (ע) הרוחץ תינוק לא ישים בגדיו במים ועיין מה שכתבנו בהג"ה: (נו) המי רגלים. שבבגד אבל שבארץ מותר [ש"ת]:

הלכות שבת סימן שי"ט ס"י ומשנה ברורה

י^א יין או מים שהם צלולים (לד) מותר לסנן במשמרת: הגה ואע"פ שיש בו (י) (לה) קסמין דקין הואיל וראויין לשתות בלאו הכי (סמ"ג).^ב אבל בסודר מים (לו) אסור (ליז) משום (יא) ליבון (לח) ויין ושאר משקין (לט) מותר ואם הם (יב) עכורים בין מים בין יין (מ) אסור לסננם (מא)^ב ולהרמב"ם במשמרת אסור ואפילו מים ויין צלולים ואפילו בסודרים לא התירו אלא בצלולין אבל (יג) (מב) לא בעכורים (מג)^ב ויין (יד) מגתו כל זמן שהוא תוסס (פ"י שנראה כרותח) טורף חבית בשמריה ונותן (מד) לתוך^ב הסודר:

(לו) אסור. לסנן אפ"י מים צלולין לגמרי (כח) ומיירי בשאינו עומד מוכן לכך דאל"ה דינו כמשמרת: (ליז) משום ליבון. דשרייטו זהו כיבוסו כ"כ הב"י בביאור דברי הטור והמג"א והגר"א מסקי דלא אמרינן בזה שרייתו זהו כיבוסו כיון שאין עליו לכלוך וכדלעיל בסימן ש"ב ס"ט ועיקר טעם האיסור הוא משום דיכול לבוא לידי ליבון דהיינו ע"י סחיטה משא"כ במשמרת שעשויה לכך לא יבוא לסחטו וה"ה בסודר אם היה עומד מוכן לכך וכנ"ל: (לח) ויין. מדעת הט"ז לקמן בסוף סימן ש"כ משמע דסובר דדוקא ביין אדום אבל ביין לבן אסור לסנן כמו מים (כט) אבל הא"ר חולק עליו ע"ש: (לט) מותר. דלא שייך בהו שמא יסחוט (ל) שאין הבגד מתכבס ומתלבן על ידם (לא) ואפילו את"ל דגם על ידם מתלבן קצת מ"מ לא חיישינן לסחיטה דאינו חושש לסחטם דאינו יכול לנקותו מריחו וחזונו ולצורך משקה הבלוע בו ג"כ אין דרך לסחטם:

שער הציון (ל) שיטת ר"ת וסייעתו: (לא) תוספת בשם הר"י בכתובות ו' ד"ה האי מסוכרייתא ובשבת ק"א ד"ה האי ע"ש:

סימן ש"כ ס' י"ח ביאור הלכה

יש מי שמתיר. ביאור הענין בקצרה כי ידוע דעת ר"ת וסייעתו דיש שני עניני סחיטה היינו סחיטה ממים איסורו משום ליבון ולא משום דש כי המים הולכים לאיבוד ולא דמי לדש ובשאר משקין הוא ההיפוך משום ליבון אין בס דאין מלבנים בס אלא איסורא הוא משום דש דומיא דסוחט זיתים וענבים אך דוקא כשצריך למשקין הנסחט דומיא דדישה וע"כ הכא בענין זה דהחבית הוא של יין איסורו הוא רק משום דש וממילא כשהמשקה הנסחט הולך לאיבוד אין זה בכלל דישה. וזה הוא דעת הרבה מהראשונים [הרשב"א וריב"ש והרב המגיד] אך דעת הר"י ועוד כמה בסייעתו דמ"מ אסור מדרבנן. וכ"ז היה שייך אם היה מכוין לסחוט אבל באמת אין מכוין לסחוט והוא רק פסיק רישא ולא ניחא ליה בהיהא סחיטה כי הולך לאיבוד מן התורה בודאי אינו חייב בכל עניני שבת בפסיק רישא דלא ניחא ליה כדאמרינן שבת ק"ג ונחלק הערוך עם יתר הפוסקים לענין איסור דרבנן דלהערוך שרי לגמרי בפ"ר דלא ניחא ליה ולשאר פוסקים אסור. והנה מדברי השו"ע נראה דמסכים ליתר הפוסקים דפ"ר דלא ניחא ליה הוא אסור מדרבנן ומ"מ סיים בסוף הסעיף טוב להנהיגם וכו' והניחם על דעתם להקל בענין זה משום דהברזא ארוכה ע"ש כ"כ הט"ז והמ"א כתב משום דבענינו הלא יש עוד קולא מה שהמשקה הולך לאיבוד ולא דמי לדש וכנ"ל. ודע שכל דברי הסעיף הזה הוא רק להפוסקים דשאר משקים אין מלבנים אבל להפוסקים דאין חילוק בין מים לשאר משקין ובפרט יין דסברת הר"ן דדומה למים לענין כביסה וכמו שכתב הב"י [ועיין בט"ז] שמסכים להר"ן ביין לבן] יהיה מן התורה אסור סתימת המסוכריא משום איסור ליבון שמתלבנת המסוכריא עי"ז [ומה שכתב הר"ן דאין דרך ליבון במסוכריא עי"ז שארי הראשונים לא הזכירו סברא זו רק שכתבו משום דאין ליבון בשאר משקין עיין בסה"ת] ואין חילוק בין אם המשקה הנסחט הולך לאיבוד או לא ואין שייך זה הענין כלל לפ"ר דלא ניחא ליה דזה הוא רק אם נאמר דחיבו משום דישה. ומה שכתב המ"א בסקכ"א דחיובא ליכא לכו"ע היינו בפ"ר דלא ניחא ליה אבל בענין זה גופא הוא כמו שכתבנו:.